

**Νεοκλασικισμός
1750 – αρχές 19ου αι.**

12^ο κεφ.

Ιστορικό πλαίσιο

Ο Νεοκλασικισμός είναι το ρεύμα της τέχνης που επικράτησε από το 1750 περίπου μέχρι τις πρώτες δεκαετίες του 19ου αι. και εξαπλώθηκε σε ολόκληρη την Ευρώπη.

- Άνοδος αστικής τάξης
- Νέες αντιλήψεις
- Έντονη επίδραση των ιδεών του Διαφωτισμού
- Ορθολογισμός
- Πρόοδος επιστήμης και τεχνολογίας
- Πίστη στη διαρκή ανθρώπινη πρόοδο
- Οικονομικές, κοινωνικές, πολιτικές αλλαγές
- Γαλλική Επανάσταση: ελευθερία, δικαιώματα, πρόοδος, αξία η πολιτική αρετή

- Εξέφρασε τον **θεωρητικό προβληματισμό** της εποχής (δηλαδή ότι η επιστημονική πρόοδος, σύμφωνα με τις αρχές του Διαφωτισμού οδηγεί τις ανθρώπινες κοινωνίες στην ευτυχία, σ' έναν κόσμο όπου επικρατεί ο νόμος , η λογική και η ισότητα), την **επαναστατική ορμή** και τα **υψηλά οράματα** της κοινωνίας.
- Η έμπνευση από την αρχαιότητα θα οδηγούσε στο **αληθινό**, το **μέτρο** και τον **κανόνα** με αποτέλεσμα την ηθική και πολιτική αναγέννηση της ανθρωπότητας.

Η ελληνική τέχνη θεωρείται ως ο «ιδανικός τύπος» και μέσα από τη μίμησή της ο καλλιτέχνης του νεοκλασικισμού στοχεύει στο «ιδεώδες».

Γενικά χαρακτηριστικά

- Επαναστατική ορμή.
- Νέα οράματα εμπνευσμένα από τον Διαφωτισμό.
- Μετάδοση ηθικών και αισθητικών αρχών, που βασίζονται στη λογική, τον νόμο, την ισότητα.
- Δημιουργική σύνθεση του παρόντος με το παρελθόν.
- Απευθείας επαφή με την αρχαιότητα και μίμηση αρχαίων ελληνικών προτύπων.
- **Αντίδραση στην υπερβολή του Μπαρόκ, καθώς και στην ελαφρότητα του Ροκοκό, στιλ και τα δύο ταυτισμένα με το απολυταρχικό παρελθόν.**
- Νέα πολιτική και κοινωνική σημασία της τέχνης: **η τέχνη συνδέεται με τους αγώνες για τα δικαιώματα και τη δικαιοσύνη, την έννοια του έθνους, του πολίτη.**

Ζωγραφική: Γενικά χαρακτηριστικά

- Θαυμασμός στον Ραφαήλ και τάση περιορισμού στις δικές του αναζητήσεις ως πιο κοντά στον αρχαίο κανόνα.
- Άμεση σχέση (θεματολογικά και μορφολογικά) με την αρχαιότητα.
- Ιδεαλισμός= πίστη σε έναν αντικειμενικό κανόνα
- Νέα θέματα: η Γαλλική επανάσταση ενέπνευσε **ιστορικούς πίνακες** και **ηρωικά θέματα**.
- Έμφαση στο σχέδιο, στα σαφή περιγράμματα.

Jacques-Louis David
[Ζακ Λουί Νταβίντ]
(1720-1779)

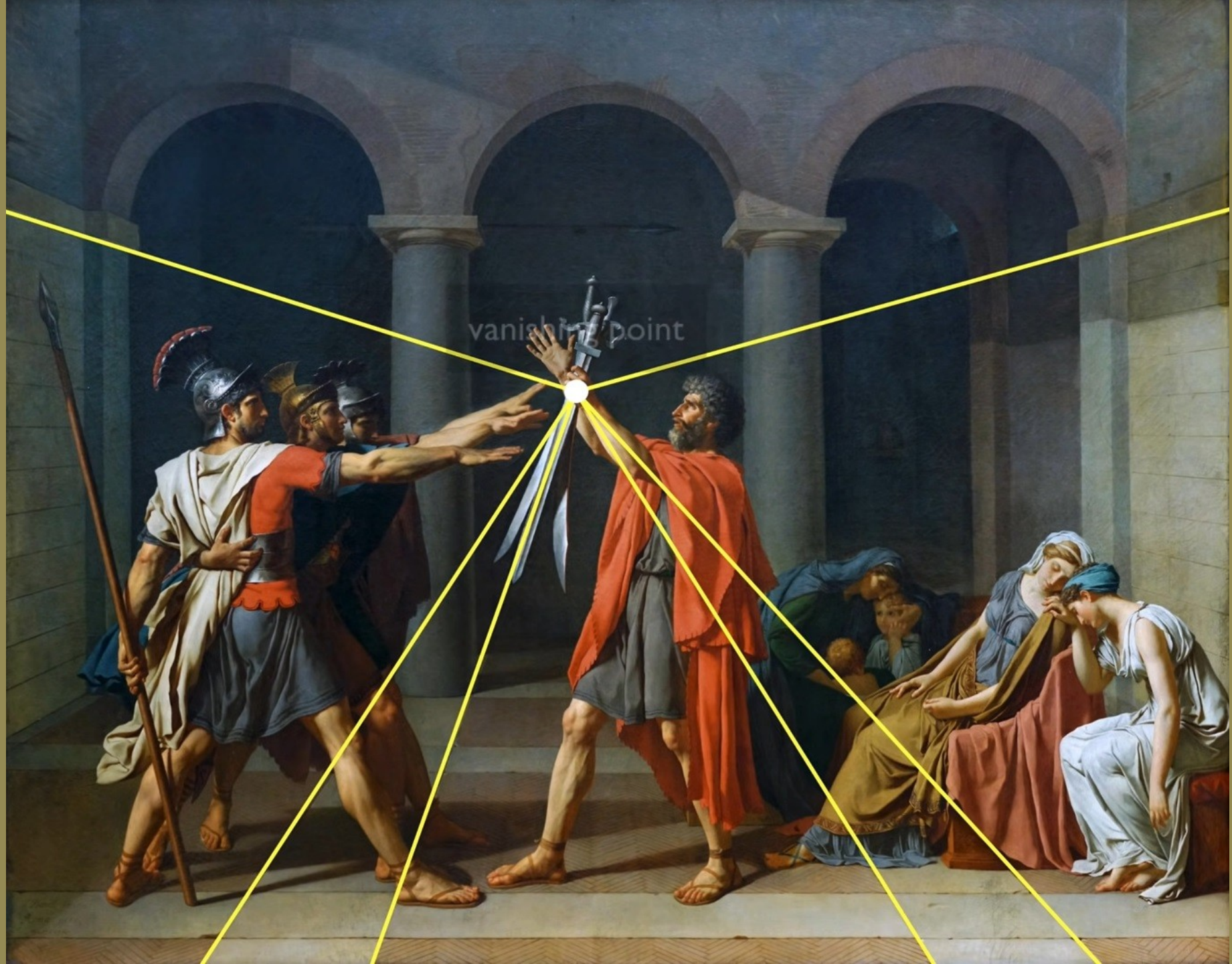
- αυστηρό σχέδιο
- επιβολή γραμμής στο χρώμα
- εξιδανίκευση γυμνού ανθρώπινου σώματος
- απαλές φωτοσκιάσεις
- περιορισμένη κίνηση
- άψογη εκτέλεση
- έντονη διδακτική πρόθεση

J. L. David, **Ο όρκος των Ορατίων** (1784)

λάδι σε μουσαμά, 326x420 εκ. Παρίσι, Μουσείο του Λούβρου.

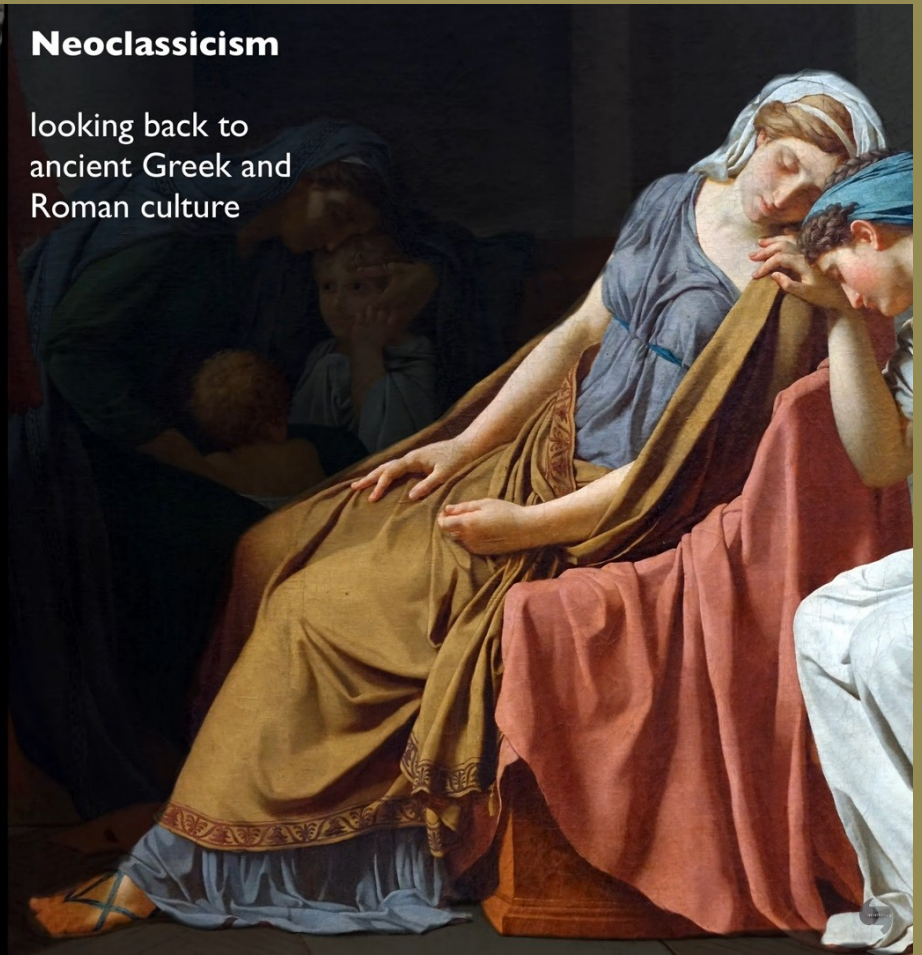

Grave stele of Hegeso
(Ancient Greek)
c. 410 B.C.E.

Neoclassicism

looking back to
ancient Greek and
Roman culture

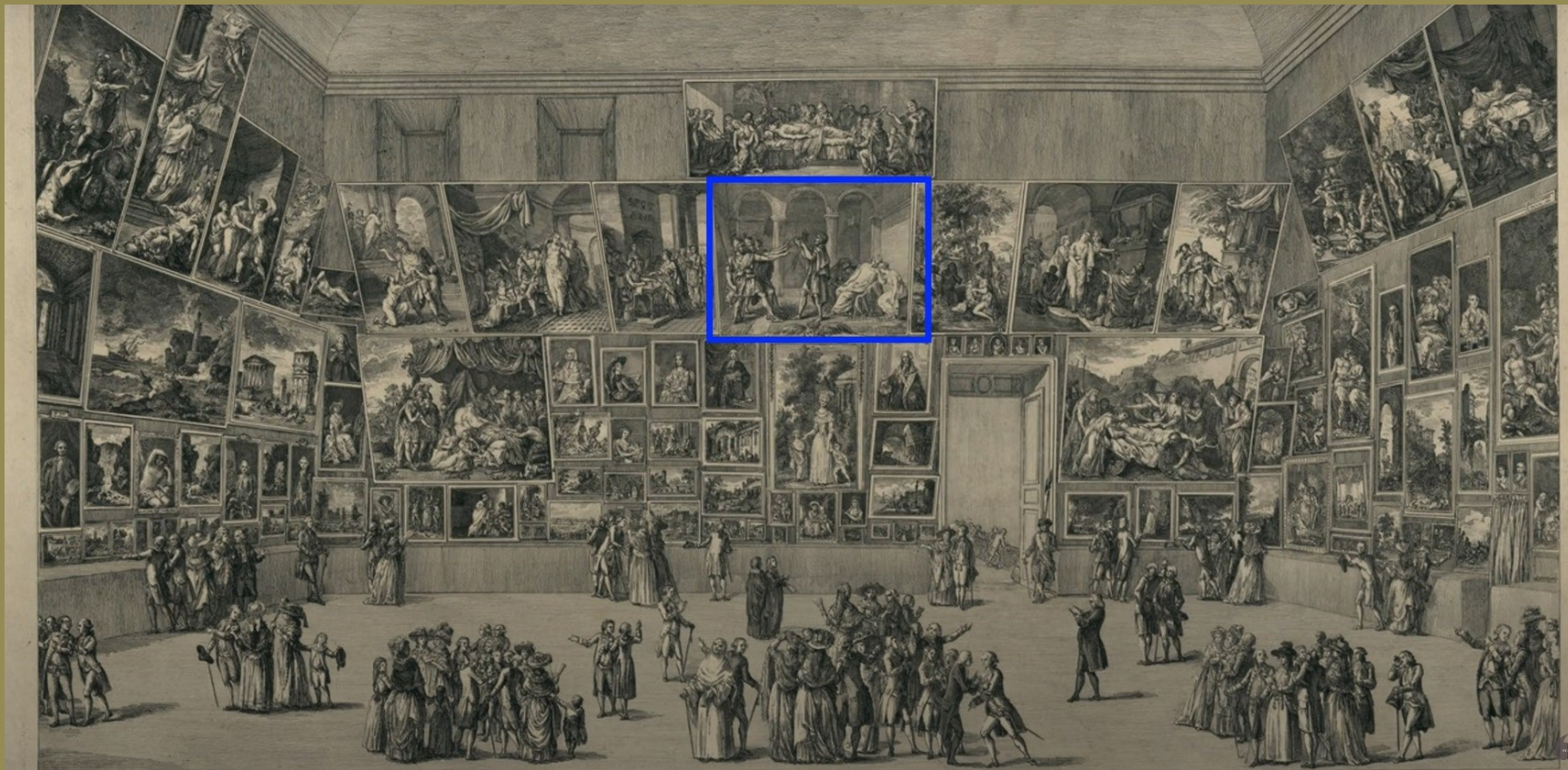

Terracotta Nolan neck-amphora (jar)
(Ancient Greek)
c. 440-430 B.C.E.

Exit full screen (f)

- Αυστηρό σχέδιο.
- Λιτά, ασκητικά χρώματα.
- Απουσία κάθε διακοσμητικού στοιχείου.
- Γεωμετρική ομαδοποίηση των μορφών.
- Καθεμία από τις τρεις στοές του οικοδομήματος πλαισιώνει καθεμιά από τις τρεις ομάδες προσώπων.
- Στην ομάδα των τριών αδελφών η τοποθέτηση της μίας μορφής πίσω από την άλλη δηλώνει τη δύναμη του συνόλου.
- Τα υψωμένα χέρια των αδελφών μάς μεταφέρουν στο κέντρο, στα υψωμένα χέρια του πατέρα που κρατά τα ξίφη.
- Ακριβώς την αντίθετη κίνηση συναντάμε στην ομάδα των γυναικών που εκφράζουν την οδύνη τους.
- Οι άντρες εκφράζουν τον ηρωισμό, την αποφασιστικότητα, την αφοσίωση στο καθήκον που εκφράζουν οι άνδρες.
- Οι γυναίκες εκφράζουν την απελπισία, την απόγνωση που πηγάζει από τον πόλεμο.

**Το έργο συνολικά υπηρετεί υψηλές ηθικές αξίες:
πατριωτισμό, αρετή, θυσία για το σύνολο, για τη δημοκρατία**

David, **Ο θάνατος του Σωκράτη** (1787)

λάδι σε μουσαμά, 130x196 εκ. Νέα Υόρκη, Μητροπολιτικό Μουσείο Τέχνης

J. L. David, **Η δολοφονία του Μαρά**
(1793), Λάδι σε μουσαμά
165x128 εκ. Βρυξέλλες,
Βασιλικά Μουσεία Καλών Τεχνών
Βελγίου

Du 13. Juillet, 1793.

Marie Anne Charlotte
Corday au Citoyen

Marat.

il s'agit que je sois
bien Malheureuse
pour avoir Droit
à votre bienveillance

J. L. David
**Ο Ναπολέων στο
πέρασμα
του Αγίου Βερνάρδου
(1801)**

Ελαιογραφία
2,6x2,21 μ.

Rueil-Malmaison (Γαλλία)
Château de Malmaison

Jean-Auguste-Dominique Ingres

[Ζαν Ογκίστ Ντομινίκ Ενγκρ] (1780-1867)

- μαθητής του Νταβίντ και θαυμαστής της κλασικής τέχνης
- πεποίθησή του ότι η δύναμη της ζωγραφικής βασίζεται στο σχέδιο και όχι στο χρώμα
- επιδίωξη της απόλυτης ακρίβειας, άρνηση κάθε αυτοσχεδιασμού και ακαταστασίας
- θεματογραφία του: τοπία, προσωπογραφίες και γυναικεία γυμνά
- εξαιρετικός προσωπογράφος
- εντυπωσιακά τα γυναικεία γυμνά του, πάλλοντα φιλντισένια σώματα, γεμάτα αισθησιασμό, σε διάκοσμο εξωτικό

- Θεωρείται ένα από τα ωραιότερα γυμνά
- Χάρη κίνησης
- Κυριαρχία της καμπύλης
- Ακρίβεια σχεδίου
- Αρμονικό χρώμα
- Ζεστασιά σάρκας
- Αίσθηση ζωής

Ingres Η **λουομένη του Βαλπενσόν**
(1808), λάδι σε μουσαμά, 146x97εκ.
Παρίσι Μουσείο του Λούβρου

**Ingres, Η πριγκίπισσα Άλμπερτ ντε Μπρογκλί
και Η κοντέσα d' Haussenville (1845),
Ελαιογραφία, 121x91 εκ. Νέα Υόρκη, Μητροπολιτικό Μουσείο Τέχνης**

Γλυπτική: γενικά χαρακτηριστικά

- Γαλήνη και ηρεμία κλασικών ελληνικών γλυπτών.
- Τέλειες αναλογίες.
- Εξιδανίκευση της ανθρώπινης μορφής.
- Κυριότερος εκπρόσωπος ο Αντόνιο Κανόβα.

Antonio Canova
[Αντόνιο Κανόβα]
(1752-1822)

Antonio Canova, Έρως και Ψυχή (1788-1793)
Παρίσι, Μουσείο του Λούβρου

A.Canova **Η Ηβη**
(1816-17)
Αγία Πετρούπολη,
Μουσείο Hermitage

•Canova, Η Πωλίνα Βοναπάρτη σαν Αφροδίτη (1808)
Ρώμη, Βίλλα Borgese

Επτανησιακή Σχολή

Παναγιώτης Δοξαράς, 1662-1729

Αρχιτεκτονική

- Το στιλ του Μπαρόκ και του Ροκοκό έχουν ταυτιστεί με το παρελθόν, με την παλιά κοινωνική δομή, τα παλάτια των βασιλιάδων και των αριστοκρατών.
- Το νέο (νεοκλασικό) στιλ ταιριάζει στους ανθρώπους της Γαλλικής επανάστασης, τους ανθρώπους που σκέφτονταν τον εαυτό τους ως ελεύθερους πολίτες μιας νέας δημοκρατικής Αθήνας.

Γενικά χαρακτηριστικά

- Ολόκληρη η μορφή του ελληνικού ναού αντιγράφεται στις αρχιτεκτονικές δημιουργίες του νεοκλασικισμού.
- Επικράτηση της αρχής της συμμετρίας και της αναλογίας των μερών.
- Εφαρμογή απλών και αυστηρών κανόνων, ταιριαστών στους οπαδούς του «ορθού λόγου».
- Σταθερότητα.
- Στιβαρότητα.
- Μεγαλοπρέπεια.
- Μονόχρωμες καθαρές επιφάνειες.
- Γραμμικές.
- Διακοσμήσεις.
- Ανάγλυφα στοιχεία.
- Κιονοστοιχίες και άλλα χαρακτηριστικά αρχαίων κλασικών ναών.

James Wyatt
[Τζέιμς Γουάιατ]
(1746-1813)

James Wyatt, **Αστεροσκοπείο Radcliffe (1794)**, Οξφόρδη

Συγκρίνετε με το **Ωρολόγιον του Κυρρήστου**, στα ανατολικά της Ρωμαϊκής Αγοράς στην Αθήνα, έργο του 1ου αι. π.Χ.

Leo von Klenze
(1784-1864)

Leo von Klenze, **Βαλχάλα** (1830-1842), «**Ο Παρθενώνας
του βορρά**», Ρέγκενσμπουργκ (Γερμανία)

Thomas Jefferson
[Τόμας Τζέφερσον]
(1743-1826)

Thomas Jefferson, **Μοντιτσέλλο** (1796-1806)
Βιρτζίνια. Ήταν η κατοικία του Τ. Τζέφερσον

Παλαιά Ανάκτορα της Αθήνας, Φρειδερίκος φον Γκέρτνερ, 1836-1848.

Νεοκλασική Τριλογία Αθηνών

Το Μέγαρο της Ακαδημίας Αθηνών, Θεόφιλος Χάνσεν,
1859

Το Βαλλιάνειο Μέγαρο της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος,

Το κεντρικό κτίριο του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Κρίστιαν Χάνσεν, 1839-1849.

Το ιστορικό μέγαρο του Αρσακείου Παρθεναγωγείου
(σημ. έδρα του Συμβουλίου της Επικρατείας) κτίστηκε στα 1846-1852
Αρσάκειο Αθηνών από τον Λύσανδρο Καυταντζόγλου

Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο.

